

PIZDA!

ŠT.2
APRIL,
MMKV

LJUBE

PIZDO! ustvarjajo
prostovoljci MISC
INFOPEKA (Pekarna
Magdalenske mreže).

Urednika:
Tomaž Podbevšek,
Urška Repina.

Avtorji prispevkov:
Dino Kusanović,
Luka Vuga,
Martina Fridl,
Matevž Hrženjak,
Tina Podbevšek,
Tomaž Podbevšek,
Urša Meier,
Urška Repina.

Lektoriranje:
Matevž Hrženjak,
Tomaž Podbevšek.

Fotografije:
Dino Kusanović,
Marek Šurkala.

Ilustracije:
Cecile Bondon,
Izabela Petek,
Marek Šurkala,
Tina Podbevšek,
Tomaž Podbevšek.

Oblikovanje:
Kaja Vidovič.

Kontakt: tetapizda@gmail.com - piši nam s svojimi predlogi, pritožbami in pohvalami
ali glej stran 31.

UVODNIČENJE

Prvo številko zina smo uspešno splavili in pred tabo je že druga številka. V tem času smo naleteli na nemalo polemik. Premierno predstavitev prve številke je zaznamovala vremenska neprilika, ki je za nas kot nalašč nosila ime rdeči alarm. Tudi fasada Galerije K18, v kateri smo pripravili razstavo aktivističnih plakatov, je vzburla kar nekaj duhov. Povezovali so nas s strici iz ozadja, z lokalno politično oblastjo ipd. Žal nismo ne eno ne drugo. Februarja smo pripravili v avli Filozofske fakultete »Prepovedano razstavo«. Šlo je za serijo plakatov, ki s pomočjo zgodovinskih dejstev opisujejo trenutno situacijo Palestine, vendar je bila razstava prepovedana, saj s svojo politično vsebino bojda ni sodila v politično čist prostor izobraževanja – ne predšolskih otrok, temveč študentov. Razvrednoteno študentsko srenjo in njihovo politično korektno delovanje, osiromašeno vsakršnega kritičnega premisleka, naslavljamo znova. In vedno znova. Tako smo zaradi dveh člankov v prvi reviji naleteli na ostro nasprotovanje dveh subjektov, obeh ravno s področja študentskega življenja, ki z veliko užaljenostjo, v enem primeru celo s povračilom, sprejemata naše mnenje. Čeprav naš namen ni bil rušenje mostov, smo na nek način dosegli tisto, kar smo si zadali. Z borimi dvesto izvodi smo dosegli, da je naš glas vsaj prebran, če že ne (u)slišan.

Ker smo si zadali ambiciozen cilj, da s Pizdo! opozarjamo na probleme mladih in jim vračamo kritično misel, ki jim je bila odvzeta, tudi tebi, naš zvesti bralec, polagam v roke pomembno nalogo. Ko prebereš Pizdo!, jo podaj naprej. Naj potuje od rok do rok. Naj se prebira med šolskimi in študentskimi klopmi, v knjižnici, v parku, s prijatelji ob pivu. Ne dovoli, da Pizda! ostane skrita, nekje na dnu predala ali knjižne police.

Za konec temu uvodnemu besedičenju prilagam fotografijo sporne fasade Galerije K18. Radi malo provociramo in ne želimo, da se pozabi :).

Urška Repina

ŠTUDENTSKA POJEDINA

V avli Filozofske fakultete v Mariboru smo na informativni dan organizirali živo razstavo Al Nakba, ki skuša prikazati dogodke iz leta 1948, ko so judovske vojaške sile iz območja nekdanje Palestine izgnale več kot polovico avtohtonega prebivalstva. Razstava je bila prepovedana s strani dekana, zato smo Pizde javno izrazile svoje nestrinjanje nad vodstvom fakultete. Moram priznati, da me je bilo precej strah, a mi je postalo zelo hitro jasno, da so izbrali taktiko ignoriranja, izključitve.

Nekateri so nas s čudnim nasmeškom spraševali, kaj počnemo, večina profesorjev, študentov in dijakov pa je hodila mimo nas.

Postali smo manjša nevšečnost, a le tolikšna, da so morali pospešiti korak, ko so šli mimo transparentov. Protest je potrdil moje strahove.

Glede na trenutno stanje na Filozofski fakulteti, je bolj kot kadarkoli potrebno, da študentje spoznajo in razumejo pojave, ki se trenutno dogajajo, da spoznajo vzmeti in gibala same družbe. Študentje ne razumejo današnjega položaja, ker ne poznajo pojavov družbe, v kateri živijo in katere produkt so tudi sami. Ne poizkušajo poiskati vzrokov in posledic teh pojavov, ki so se vrstili tekom zgodovinskega razvoja družbe. Nenazadnje smo študentje sestavni del človeške družbe in sta naše življenje in položaj znotraj nje še kako odvisna od vseh pojavov političnega, gospodarskega in kulturnega razvoja. Gre za medsebojno povezovanje pojavov, če si hočemo priznati ali ne. Ne razumem, kako nam je lahko vseeno, da propada blaginja družbe, če je s tem v nerazdružljivi zvezi tudi naša lastna blaginja.

Takoj se poraja vprašanje, kje v vsem tem stojijo profesorji, naši izobraženi učenjaki, ki naj bi s svojim delovanjem usmerjali in narekovali družbeni in znanstveni napredek. Kje so glasniki, usmerjevalci, ki bi morali jasno in glasno opozarjati na nepravilnosti in krivice v naši družbi? Eni bežijo, drugi se niti ne zavedajo svoje odgovornosti, tretji pa se grebejo za alternativni vir dohodkov, povečanje lastnega profita in jih blaginja celotne družbe sploh ne zanima. Že nekaj časa vem, da se moji cilji razlikujejo od njihovih. Še vedno pa obstajajo svetle izjeme, Cankarjevi hlapci, ki imajo izredno razvit čut za pravičnost ter brekompromisen odpor proti krivicam. Taka svetla izjema poučuje tudi na Srednji ekonomski šoli v Mariboru.

Kaj pa sovrstniki ali celo študentska društva, ki jih na našem faksu ne primanjkuje? Mislim, da je popolnoma logično in neizpodbitno potrebno, da društva, ne glede na njihovo stroko, seznanjajo študente z vzroki današnjega stanja in jim kažejo tudi možnosti

za bodočnost. Humanistična in družboslovna študentska društva ne bi smela biti sama sebi v namen, ampak bi morala prispevati k širjenju človekovih vrednot in k reševanju temeljnih problemov, ki zadevajo tako študente kot širšo množico ljudi. Pasivnost in apatija, ki prežemata današnjo družbo, se še nista polastili vseh študentov. Med temi, ki pripadajo društvom, najdeš tudi delovne, močno angažirane posameznike, ki se borijo za višje cilje. A žal so tudi društva bolj kot ne sprejela neoliberalistično miselnost. Tudi aktivni posamezniki so zelo hitro pripravljeni poteptati svoja prepričanja, ideje in jih zamenjati za različne taktike. Kaj pomenijo vse humane ideje, vrednote, če jih takoj pohabimo. Ti študentje imajo željo, da se udeležujejo in ta vrsta udejstvovanja je še posebej koristna. Zasluge za delovanje v takih društvih, so reference, status, boljše ocene ... Smrdi po egoizmu in povzpetništvu. Za eno stopničko višje na poti do uspeha bi prodali svoja načela. Resnica pa je takšna, da le redka izjema dobi zgoraj naštetih zaslug. Imaš druge primere, kjer študentje čakajo na pravi čas, ko bodo lahko glasno povedali kakšna so njihova prepričanja. Nihče noče tvegati, iz oči jim gledata strah in pohlep. Tretji se obračajo po vetru, spet četrti pa bodo storili vse, da dosežejo zastavljene cilje. Pa je mogoče, da se dobrodelne, humane ideje uveljavljajo s komercialnimi, nehumanimi metodami?

Kako težko je, ko o ljudeh predobro misliš, pa te razočarajo. Strinjam se z besedami knjižne junakinje Elizabeth Bennet v romanu Prevzetnost in pristranost: »Bolj ko spoznavam svet, bolj sem razočarana nad njim.« Že nekaj časa se razgledujem naokoli in v sebi čutim nepopisen upor. Odkar se zavedam socialnih razlik, se opredeljujem in se, sprva podzavestno, danes že zavestno, pripravljam na boj, ki ga je bilo že mnogo mojih predhodnikov. Boj proti socialnim krivicam in nepravilnostim, ki jih srečujem na vsakem koraku. Naj še zaključim z besedami Andree Gidea, s katerimi se popolnoma strinjam, da resnica, četudi je boleča, mora raniti samo zato, da potem zdravi.

Tina Podbevšek

UMIRANJE NA OBROKE

URŠKA REPINA

Že nekaj let smo priče izginjanju samoniklih prizorišč, ki so več kot očitno trn v peti lokalnih šerifov, medtem ko država nima posluha za njihove potrebe, ne vidi njihovih dosežkov in se na splošno pretvarja, da ne obstajajo. Kot mladinsko delavko, angažirano soustvarjalko in uporabnico programa enega izmed takšnih prizorišč, me je zelo zanimalo, kaj točno se na tem področju dogaja.

Kot piše Rajko Mursič v svji knjigi Na trdna tla¹, so samonikla prizorišča tista, ki nastanejo od spodaj navzgor, iz želje oz. potrebe nekaj posameznikov, da spremenijo svoje lokalno okolje ter mladim ponudijo vsebino, ki je v tistem okolju primanjkuje. Samonikla prizorišča so spontana, ustvarjalna, ne delujejo po principu hierarhije, so neformalizirana, se upirajo ukalupljenosti in predvsem upoštevajo mlade v njihovih željah. V njih se lahko mladi necenzurirano izražajo, so tako uporabniki kot (so)ustvarjalci programa, v katerem lahko sodelujejo ne glede na svoja ideološka, politična ali verska prepričanja, pridobivajo pomembne socializacijske izkušnje ter preživljajo prosti čas tako, kot ga sami želijo. Ljudje, ki delujejo v samoniklih prizoriščih, so tam zaradi lastnega zanosa in želje, ob plačilu ali brez, svoje znanje pa prosto delijo z naslednjimi generacijami, kar je ena izmed pomembnejših značilnosti samoniklih prizorišč. Za njihove prostore je značilno, da so izdelana, nedodelana, z rabljeno opremo in pohištvo, nastala s trdom lastnih (ne)veših rok, vendar ravno zaradi tega brbotajo od drugačnosti, iznajdljivosti, spontanosti umetniških izbruhov in življenja. Med večja takšna prizorišča sodita Metelkova v Ljubljani in Pekarna v Mariboru, nahajajo pa se v tako večjih kot manjših slovenskih krajih, kjer zaživijo in zadihajo s tistim krajem. Ker gre pri tovrstnih prizoriščih za »preplet dejavnosti mladih za mlade«, gre tudi za upor proti establišmentu, kar pa, kot si lahko zamišljate, predstavlja težavo za zafrustrirane oblastnike in njihove prelagalce papirjev.

¹ Mursič, R. (2012): Na trdna tla. Brezsramni pregled samoniklih prizorišč in premislek nevladja mladinskega polja. Tolmin: Ustanova nevladnih mladinskega polja Pohorski bataljon (UPB).

Tako smo zadnje desetletje, ob vedno manjši finančni podpori samoniklega nevladja in ob enakih ali nižjih proračunskih zmoglostih, priča še enemu pojavu, in sicer ustanavljanju mladinskih centrov – javnih zavodov. Ti so v organizacijskem smislu popolni antipoli samoniklim prizoriščem: delo poteka po hierarhični lestvici, kot javni zavodi, financirani s strani občin, postanejo po navadi odlagališče kadrov, lahko pa tudi valilnica perspektivnih mladih menedžerjev, političnih podmladkov in podobnega komolčarskega smetja. Pri takšnem mladinskem centru ne pride do prenašanja izkušenj iz generacije na generacijo, saj se politično nastavljeni kadri

menjujejo prehitro. Prostori so, kot piše Muršič, »modernizirani in estetizirani«, v svoji želji po čim bolj učinkoviti birokratizaciji povsem sterilni, oropani spontanosti in življenja. V svoji formalnosti zelo spominjajo na šolo, kar zagotovo ne privablja mladih, ki želijo preživljati prosti čas izven nje. Najbolj pa se takšni mladinski centri razlikujejo od samoniklih prizorišč po vsebini svojega programa, saj niso nastali iz potrebe mladih, torej od spodaj navzgor, temveč iz politične želje, od zgoraj navzdol. Tako predstavljajo podaljšek trenutne lokalne politične oblasti oz. njeno lastno interpretacijo mladih. Posledice te samovoljne interpretacije so npr. vidne tudi v 2. Lokalnem programu za mlade v Mariboru, o katerem sem pisala v prejšnji številki. Kot takšni, mladinski centri – javni zavodi nikakor ne morejo predstavljati nadomestila za samonikla prizorišča.

Moteno ali onemogočeno delovanje samoniklih prizorišč se kaže predvsem v prenizkem financiranju, odvzemanju ali onemogočenem pridobivanju prostorov, nenehnim nadzorom inšpekcij ipd. Pogosto se samoniklo prizorišče preoblikuje v javni zavod, s čimer nevladniki posledično izgubijo kadrovsko, vsebinsko in idejno avtonomijo. Zgodb, ko je mladinski center – javni zavod prevzel mladinsko polje (oz. nadzor nad njim) v nekem lokalnem okolju in na takšen način povsem izrinil samoniklo prizorišče, je v Sloveniji veliko. Prav tako je veliko zgodb, kjer neko samoniklo prizorišče, zaradi svojega družbeno kritičnega nazora, predstavlja trn v peti lokalnega šerifa, ki nato naredi vse, kar je v njegovi moči, da takšno prizorišče odstrani. Trenutno odmeva zgodba v Kopru, kjer je Popović iz njihovih dolgoletnih prostorov uspešno vrgel DPZN (Društvo prijateljev zmerne napredka) z Markom Brecljem. Med prizorišči, katerim je delovanje bilo bistveno oteženo ali celo povsem onemogočeno, so še Društvo zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega, MINK Tolmin in KUD France Prešeren iz Ljubljane.

Neposlušnost, nerazumevanje, ignoranca in pomanjkanje komunikacije pa na žalost niso le domena lokalnih posameznikov, temveč gre za sistemski problem med nevladjem in državo, ki je do obdobja pred krizo (in predvsem pred vstopom v EU) še nekako pristajala na dialog s civilno družbo, v zadnjih šestih letih pa vztrajno molči oz. ponuja nevzdržne, nepremišljene rešitve, medtem ko nevladniki umirajo na obroke.

Na državni ravni se onemogočanje kaže z oteženim prijavljanjem na razpise s pogoji, ki favorizirajo javne zavode. Tako je npr. nekaj povsem normalnega, da nevladniki na razpisih tekmujejo z javnimi zavodi, katerim sredstva zagotavlja že občina in jim razpisi predstavljajo le češnjo na vrhu torte, medtem ko nevladnikom to predstavlja edini vir preživetja. Diskriminatorno je tudi dejstvo, da je pred leti Urad RS za mladino močno spodbujal gradnjo in ustanavljanje mladinskih hostlov, vendar je to bilo omogočeno le javnim zavodom. Za to pametno in premišljeno potezo so zdaj dodatno nagrajeni, saj je eden izmed kriterijev za dodelitev točk na razpisih URSM tudi nastanitvena zmožnost oz. število ležišč. Nevladniki pri tej postavki avtomatsko »padejo skozi«. Analiza podatkov URSM glede financiranja samoniklega nevladja in mladinskih centrov – javnih zavodov (Muršič, 2012, 162-3) kaže sledeče:

- »1. Javni zavodi prejemajo v primerjavi z nevladnimi organizacijami proporcionalno več javnih sredstev glede na vrednost programa, ki ga priznava URSM.
2. Pri programih nevladnih organizacij sodeluje večje število posameznikov in posameznice, kakor pri programih javnih zavodov.
3. Način financiranja očitno pospešuje prekarizacijo dela v polju nevladnih organizacij, ki se pogosto skriva pod izrazom »prostovoljstvo«.
4. Obstaja jasna tendenca k oženju financiranja nevladnih organizacij in nižanju števila nevladnih organizacij, sprejetih v financiranje, na drugi strani pa je opazen trend širjenja financiranja javnih zavodov.«

Pregled nevladnega mladinskega polja tako kaže na bolj klavarno prihodnost. Sistemska neureditev, ukvarjanje s »pomembnejšimi problemi«, nepoznavanje področja itd., s strani države še dodatno omogočajo in spodbujajo samovoljo lokalnih oblastnikov. Oboji pa ne razumejo, da lahko ob pravičnem financiranju soobstajajo tako nevladni kot javni mladinski centri, saj z različnimi programskimi vsebinami nagovarjajo različne skupine mladih.

Medtem ko se uradniki in funkcionarji ubadajo z večnimi vprašanji, kaj naj mladim sporočijo, kako se jim naj približajo in kako jih naj vzgojijo v vzorne državljane, razmišljujoči, uporniški in aktivni mladi nismo povsem brez rešitev. Še naprej se bomo povezovali, osvobajali prazne prostore, prirejali kulturne dogodke, se vdajali hedonističnim razvadam, se upirali in z vsem našim delovanjem sporočali: »Ne želimo poslušati, temveč le biti slišani!«

SUŽENJ

L.V.

Suženj, svoboden si!
Ne vidiš, kako lahko se je premikati s temi verigami?
Kaj, če bi stal na tebi rdeči slon,
le kaj bi potem?
Bodi hvaležen, da si v verigah,
da na tebi ne stoji strašna pošast!
Priklanjaj se svojim sponam!
Ljubi jih, večno jih hvali!
V zahvalo prelivaj kri v svoji duši
in roke naj ti krvavijo od dela!
Delaj v službi,
delaj doma,
delaj na sebi,
delaj na prijatelju,
delaj na sosedu,
delaj na ženi ali možu,
delaj na otrocih,
delaj na sorodnikih,
delaj, delaj, delaj!
Amen.

Zakaj bi razmišljal?
Zakaj bi se spraševal?
Verjemi svojemu gospodarju, ki vse ve in zna.
Hoče ti le dobro,
da ne bi dobil vrtoglavico svobode.

...
Na koncu tunela je luč od drugega vlaka.
Ne ljubim več svoje verige.
Boli me, a sem svoboden.
... sem?

ODA KURBAM

MARTINA FRIDL

Ko bo svet končno uvidel resnico o vas,
drage kurbe,
takrat boste dobile položaj, ki vam pripada za vašo
nesebičnost,
plemenitost,
radodarnost in
požrtvovalnost.
Buda bi vam tiho prikimal s svojo izsušeno glavo,
saj se ne navežete na nikogar,
saj ne pletete vezi morale in odgovornosti.
Ko svoja telesa odevate v krpice in cunjice
in celemu svetu pod nos molite svoje
dostojanstvo in
oprse,
ko vzbujate v moškem egu lažno prepričanje
zaželenosti in
poželjivosti,
ko hlinite ranljivost,
da se lahko neumna copata pretvarja,
da je več kot samo skupek posušene, mehke kože,
ko počnete vse to za
drobiž ali
papir ali
prah,
tedaj kažete svoj kurbinski nagon
po pomoči sočloveku v mizeriji,
ki jo imenujemo življenje.
Ja, kurbice, vaša vulgarnost ne pozna meja,
a ste vendar dame najfinejše sorte.
Skrivate,
prikrivete,
kričite lažne vrhunce v ušesa bedakov,
ki na orgazmičnih višavah pozabijo lastno ime.
Saj pravim,
dame prve sorte.

NUJNOST EKSPERIMENTALNIH GLEDALIŠKIH PRAKS IN PROJEKTOV V MARIBORU

Maribor ponuja mladim veliko zabavnih, športnih in rekreativnih dejavnosti, na področju alternativne kulture in humanistike pa močno zaostaja za drugimi mesti. Ko govorimo o alternativnem gledališču in različnih dramskih ter gledaliških tehnikah, moramo sprva omeniti, da so takšne alternativne gledališke skupine v Mariboru izjemna redkost, vendar se počasi tudi te razvijajo in uveljavljajo, najbrž kot posledica naraščajoče krize, brezposelnosti, vse večje neenakosti v družbi in iskanja drugačnih načinov umetniškega izražanja. Primarno delo alternativnih gledaliških skupin je opozarjanje na družbene problematike, globlje razumevanje razmerij moči v družbi, rušenje ustaljenih stereotipov in predsodkov ter kritika oblasti. Alternativno gledališče mladim omogoča preseganje ustaljenih vrednot in norm, ki so izključujoče do določenih interesnih skupin, hkrati pa odpira nove možne poglede.

Eno takšnih alternativnih gledališč je gledališče zatiranih, ki ga je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja razvil brazilski gledališki pedagog in vizionar Augusto Boal. Gledališče zatiranih ni namenjeno zgolj igralcem, temveč vsem, saj uporablja univerzalni jezik gledališča kot orodje za družbene spremembe na individualni, lokalni in globalni ravni. Tehnike se uporabljajo za družbeni in politični aktivizem, za reševanje sporov, za izgradnjo skupnosti, za terapijo, za rehabilitacijo, za zagovornišvo in tudi za vplivanje na vladno zakonodajo.

Takšnih pristopov se poslužuje neformalna gledališka skupina ZIZ, ki deluje v okviru Pekarne Magdalenske mreže in se ukvarja z obravnavanjem tematik, kot so: neenakosti med spoli, identitete v sodobni družbi in medosebni odnosi. Takšno kritično preizpraševanje je danes nujno, če hočemo, da se mladi uprejo ustaljenim zatiralskim praksam in si začnejo prizadevati za bolj demokratično in enakopravno družbo. Ravno zato bi morala občina bolj kot spodbujanje podjetništva in karierizma podpirati takšne gledališke metode in prakse ter mladim v prvi vrsti omogočiti prostor, kjer bi lahko razvijali svoje potenciale ter tako

prispevali k soustvarjanju pravičnejše družbe. Neformalna gledališka skupina ZIZ je samo ena od podobnih skupin (poleg teh delujeta tudi aktivistični skupini Soodločaj, soustvarjaj, sooblikuj in mariborska ulična skupina Šuglamar), ki se srečuje s takšnim problemom, saj člani nimajo stalnega prostora za vaje. Prostor za vaje in javne produkcije, ki je hkrati namenjen tudi shrambi kostumov, rekvizitov in drugih objektov za sceno, je za vsako gledališko skupino nujen in ključen za njeno delovanje. Vsaka skupina potrebuje prostor za nemoteno vajo. Do sedaj so se morali prilagajati prostorom v MISC Infopeka, Rajzerfiber biroju in Vetrinjskem dvoru, ki niso primerni in ustrezni za vadbo, saj so v prvi vrsti namenjeni drugim kulturnim in izobraževalnim dejavnostim. Zaradi zasedenosti teh prostorov so bili termine vaj prisiljeni sproti prilagajati.

Objekt, ki bi bil namenjen razvijanju alternativnega gledališča, bi lahko služil kot rezidenca mednarodnim umetnikom, ki bi gostovali v Mariboru, prav tako pa bi prostor služil raznim alternativnim gledališkim delavnicam in projektom. Aktivistična skupina Soodločaj, soustvarjaj, sooblikuj je v predstavi Umetnost (so)bivanja (2014), v kateri so obravnavali problematiko javnih prostorov v Mariboru, ki samevajo in propadajo, javnost želela opozoriti, da mladi niso pasivni, ampak so zainteresirani za kreativno delovanje, soustvarjanje in sooblikovanje mesta, če jim le damo možnost. Na občino se je skupina že obrnila in zaprosila za pomoč, vendar tam, tako kot pri mnogih stvareh, za mlade nimajo posluha. Predlagali so, da bi uredili in prenovili eno od mnogih neuporabljenih stavb, ki so v občinski lasti, ter tako, poleg gledališke ponudbe, pripomogli tudi k ohranjanju in vzdrževanju propadajočih objektov. Mariborska občina torej z oddajo praznih prostorov za simbolično vrednost ne bi ničesar izgubila, bi pa okrepila svoj status kot kulturi prijazno mesto. Občina sicer dopušča brezplačen najem prostorov, če prepozna neprofitno dejavnost kot koristno, ki deluje v javno dobro. Problem je v tem, da občine ne nameravajo prodajati ali oddajati prostorov, kljub temu da samevajo in so prazni, ker vidijo v tem možnost zaslužka. Za občino nobena najemnina ni previsoka in noben najemnik dovolj dober. Ravno zato se s tem člankom obračamo na občanke in občane, ki bi prepoznali vrednost in pomembnost alternativnih gledaliških skupin ter tako mlade podprli in jim pomagali, da najdejo svoj prostor. Preko gledališkega treninga imajo mladi možnost odkrivanja, razumevanja in sprejemanja samega sebe, razvijanja empatije in življenja v druge ter posledično širšega razumevanja in delovanja družbe. To jim omogoča, da začnejo graditi drugačen sistem. Gledališče prav tako spodbuja kritično mišljenje in danes še kako potrebno občutljivost do sebe in sveta, ki je v kapitalistično in konkurenčno usmerjeni družbi nujno potrebna.

Spomnimo se slavnega alternativnega Odra 57, ki so ga študentje AGRFT in Filozofske fakultete ustanovili v Ljubljani leta 1957, zaradi nezadovoljstva nad zastarelimi gledališkimi izraznimi sredstvi in omejujočega slovenskega gledališkega institucionalnega prostora. Morda je v letu 2015 čas za konstituiranje podobnega eksperimentalnega gledališča tudi v Mariboru, ki bi mladim nudil odskočno desko v svet gledališča in služil kot protiutež politični oblasti.

Tomaž Podbevšek

O ŽIVLJENJU BREZ DOMA

Urša Meier

Vsak dan vsi hodimo mimo ljudi, ki ležijo sredi ulice, pogosto pijejo in malodušno gledajo v množico, včasih kričijo, včasih so nasilni in zato se jih večina boji in izogiba. Nihče ne pomisli, da morda vsi niso takšni. Da ne bi tvegali, gledamo strmo predse in se delamo, da ne obstajajo. Ko sem izrazila željo, da bi enega izmed njih vprašala nekaj vprašanj, so me ljudje gledali presenečeno, zaskrbljeno, mnogi so mislili, da se norčujem.

Zakaj? Zakaj ti ljudje ne bi mogli biti deležni pozornosti, zakaj večina do njih čuti gnus? Ali nobenega ne zanima, kaj se je zgodilo, kako so pristali v tej situaciji? Priznati moram, da sem se, preden se je intervju začel, tudi jaz precej bala. »Kaj če bo nesramen, nasilen, neprijazen?« Po intervjuju pa sem bila jezna nase zaradi svojega stereotipnega razmišljanja, saj je bil gospod veliko bolj prijazen, pozitiven in prijateljski kot večina ljudi, ki jih poznam. Torej, če vas zanima, kako živi eden iz spregledane skupine ljudi, berite dalje, če pa ne, pa preprosto berite ostanek revije in bodite suženj stereotipov še naprej.

Kako dolgo ste že brez svojega doma?

Okoli pet let.

Kako se je to zgodilo?

Splet raznih okoliščin – izguba služba in tako dalje ...

Kaj pa je bila vaša zadnja služba?

Delal sem v tovarni. Tovarna je tudi propadla. Tako je bilo vse to povezano.

Zakaj pa ne živite pri kakšnih sorodnikih, prijateljih?

To bi bilo težko, da se tako nekomu vsiliš in tako dalje ... saj imam kakšne sorodnike, pa se držijo bolj zase. Ne moreš se kar vsiliti. Pa tudi prijatelji imajo svoje družine.

Pa vas hodijo kaj obiskovati?

Ja, pa tudi jaz grem kaj okoli na obiske.

Kaj si mislite o ljudeh, ki hodijo mimo vas na ulici?

Mislim, da so lahko zelo srečni. Ker dandanes lahko zelo hitro pride do tega, da si na istem mestu kot jaz. En majhen korak je to. Lahko imaš vse, čez en mesec ali pa še manj nimaš ničesar več.

Kako pa se obnašajo do vas?

Kolikor jaz vidim, se normalno obnašajo, imaš tudi kakšne izjeme, ampak tako je vsepovsod, a ne? Lahko si ne vem kako dober, pa te lahko gledajo bolj postrani. Sicer pa smo glede ljudi zadovoljni, saj jih je devetdeset odstotkov prijaznih in lahko zunaj skupaj kadimo, se pogovarjamo, pogosto nam prinašajo tudi kakšno hrano, oblačila, tudi tehnologijo. Pa tudi mi gremo, če je treba kdaj komu pomagat, če rabi kdo kakšno pomoč. Trudimo se, da ne naredimo slabega vtisa, da delamo dobrega.

Kako pa se do vas obnašajo v trgovinah ali kateri javni ustanovi?

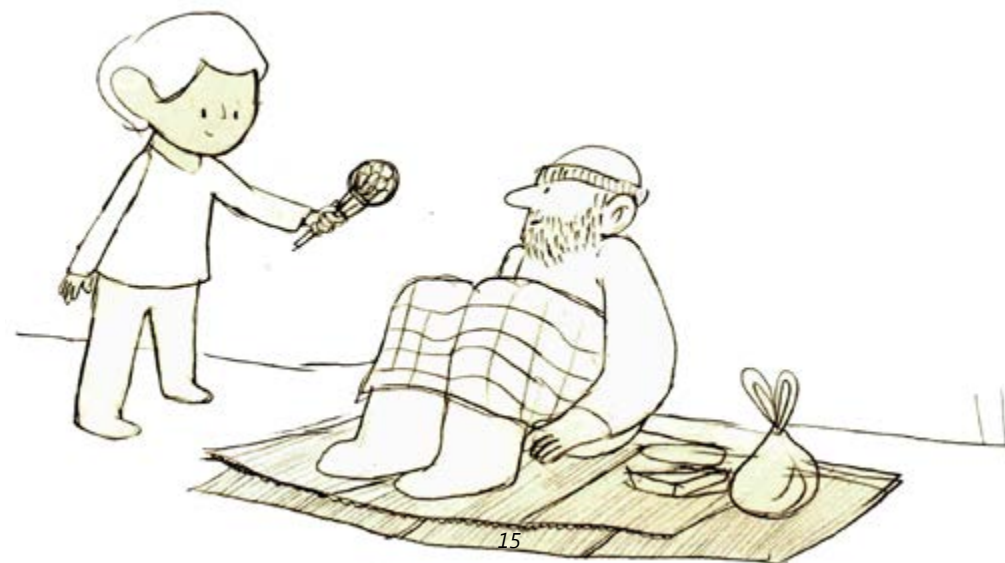
Ja no, saj se ne vidi na zunaj, da si brezdomec. Moraš pač biti normalen človek. Vseeno, če si brezdomec. Moraš dalje živeti normalno. Pač, brez doma si, si pač tukaj v zavetišču, ampak lahko živiš dalje. Ne pa, da bi rekel: »Ja, brezdomec sem«, pa bom zdaj letal okoli in norel pa ono in tretjo. Da boš ti nesramen potem. Da boš TI postal nesramen do tistih, ki imajo, ti pa nimaš. Ne moreš si potem ti tega dovoliti. Saj smo normalni in noben ne ve, kaj si ti: si brezdomec ali nisi, ali imaš dom ali ga nimaš. Lahko gledaš ljudi, pa ne vidiš tega.

Pa ste poskušali najti še kakšno drugo službo?

Ja, ampak ko enkrat dosežeš neka leta, neko starost, težko dobiš službo, nemogoče skoraj ... ko si enkrat čez štirideset, čez petdeset let, nikakor ne dobiš službe, ker je že mladi ne dobijo.

Torej, po propadu tovarne, v kateri ste delali, niste dobili nobenega dela več?

Ja, sem. Ampak rednega pa nikoli več. Mogoče kakšno za dva, tri mesece, pa še to na črno. Ker danes pa res ne dobite več službe.

Pa sploh imate še kakšno upanje, da bi dobili kakšno službo, kakšen dom?

Hja, to ima vsak upanje. Za službo malo bolj težko pri teh letih, ampak za kakšno stanovanje, za kak dom pa imam še vedno. Tako ali tako še imaš upanje. Ne moreš ti: »Eh, zdaj pa mi je vseeno, zdaj pa ne morem več nič, vseeno mi je«, pač, tako kot je, je. Še naprej nekaj gledaš naprej, neko vizijo moraš imeti. Saj mogoče pa nekako bo, tudi mladi morajo misliti, da mogoče pa enkrat še bo boljše. Tako je, ne. Nikoli ne smeš izgubiti upanja.

Kaj si mislite o reviji Kralji ulice?

Dobra revija je, mi jo tudi dobimo sem. To bi morali vsi prebrati, tudi tisti, ki imajo vse. Tam notri vidijo stiske brezdomnih ljudi. Pri teh ljudeh vidiš, kako mislijo, kako ONI upajo, da bo mogoče boljše. In zakaj so izgubili vse. Da, ta revija je zelo dobra stvar.

Kako v tem zavetišču potekajo stvari?

Tukaj imamo svoj pravilnik bivanja in pogoje, pod katerimi lahko živiš tukaj, in hišni red.

Kakšni pa so pogoji za bivanje v zavetišču?

Biti moraš državljan Republike Slovenije, imeti moraš urejen status, osnovno in dodatno zavarovanje, pa prejemnik socialne pomoči moraš biti.

Pa ste lahko tukaj ves dan?

Da, ta dom je za nas odprt 24 ur na dan. Imamo pa pravilnik, da smo lahko v zimskem času, če hočeš iti kam ven, nazaj do devetih, poleti pa do pol desetih. Ne moreš priti noter ob dveh zjutraj, takrat je že zaklenjeno. Pravilnik je pač takšen – kdaj so izhodi, kosilo, podobno kot pri dijaških domovih. Malo bolj je sicer prilagojen nam odraslim, koncept pa je čisto isti.

Kako pa ste zadovoljni glede delovanja doma?

Super je, toplo je, hrana je lepa ... tukaj notri nas je štiriindvajset, v sobah nas je več skupaj v eni. Vodja se trudi izboljšati vse skupaj, ampak je prostorska stiska, pa tudi denarja ni. Letos so celo nameravali ukiniti to zavetišče ... ampak je dobro. Preskrbljen si, ne. Imaš vse kar rabiš.

Kakšni pa so vaši problemi, skrbi?

Nič, skrbi tako imamo vsi, mene na primer skrbi pač, kot sem že povedal, kako bi lahko prišel do doma, ostalo pa ravno ne.

Torej nimate nobenih skrbi glede preživetja ali kaj podobnega?

Ne, to ne.

SVET

MARTINA FRIDL

Vse je narobe vse je rdeče rdeče ježno besno pred izbruhom zakaj je vprašanje in posmehljiva tišina mu kriči v odgovor ker ni vredno ni vredno ni ni ni! Zmanjkalo je kontejnerjev za vso sovraštvo ki se ga ne da reciklirati in vse samo vre na plano v bitki za prevlado ker tekmujemo tudi v tej prevari saj oblasti ni nikoli dovolj in biti vladar v peklju je bolje kakor biti delavec v nebesih ki niso nebesa pa se vendar bleščijo od potu zgarenih ki gradijo nebeške oboke in pobirajo drek ki pada z neba
KER IMA VSAK SVOJE MESTO!

Umrite! Umri! Umrimo! Crknimo vsi skupaj in odletimo na krilih iz umetnih bankovcev med oblake in smog in spotoma sklatimo otroške sanje ker ima svet dovolj svinjarije na planetu zakaj bi še smetili vesolje z nesmisli z upanjem z odpadki z ostudnimi jeziki in kleptomanskimi tacami ki segajo po denarnicah in zvezdah dobijo pa ponarejen nič in prazen kič in pobarvano kuliso ampak hej to je vse kar si zaslužite
KER JE VAŠE MESTO BITI NIČ.

Sanjam

L.V.

Sanjam:
kraljestvo brez kralja,
bogastvo brez gospodarja,
ljubezen brez misijonarja.

Žalostinka

L.V.

Med prsti mi polzi čas.
Izgubljena generacija, ki ima vse in nič.
Če ne delaš, si si sam kriv.
Otrok matere pa joče, ker je lačen in ne razume jezika politikov.
Mama pa joče z njim.
Joče,
joče
in joče.

RDEČA ZVEZDA PRETEKLOSTI

MARTINA FRIDL

Marx leži na moji mizi,
popljuvan in zmahan,
poln uničenih idealov in proletarskega sranja.
Pohodili so ga,
presneti kapitalisti.
Mah, za kurjavo bo.
»Proletarci vseh dežel, združite se!«
Pa ja.
Že gori.

PRIVATIZACIJSKI ELDORADO

Privatizacija. To besedo zadnje čase poslušamo kar naprej. Ponavljajo jo vsi mediji znova in znova. Ponavljajo jo vsi politiki, vsi (mainstream) ekonomisti, evropski komisarji in drugi birokrati. Privatizacija je rešitev vseh težav, gospodarskih in družbenih. Rešila bo socialne stiske, družbene neenakosti, odpravila bo kriminal ter prinesla skokovit napredek. Privatizacija šol naj bi menda prinesla večjo učinkovitost, boljše pogoje za učitelje in dala več znanja učencem. Isto naj bi prinesla privatizacija zdravstva. Nekdanji finančni minister Uroš Čufer ve, kako se tem stvarjem streže. Na posvetu pri predsedniku države Pahorju (15. 7. 2013) je namreč dejal: »Za prvim paketom (podjetij za prodajo) bo prišel še drugi in tretji, da bi se nato lahko lotili tistega, kar v svetu imenujejo prava privatizacija, namreč privatizacija zdravstva in šolstva.«¹ Nekdanji minister je sicer pozabil omeniti, da je bilo od leta 1991 naprej paketov podjetij, ki so jih politiki prodali, že precej. Privatizacija, s katero nas bombardirajo zadnje mesece, ni nič novega, v Sloveniji smo z njo obsedeni že od nastanka samostojne države.

Po smrti Tita je Jugoslavijo zajela huda gospodarska kriza, ki se je kazala že veliko pred tem, ampak do takrat si o njej nihče ni upal na glas govoriti. Kriza je privedla tudi do sporov med republikami oz. narodi v Jugoslaviji, zaradi česar je država nazadnje tudi razpadla. Septembra 1989 je slovenska skupščina sprejela dopolnila k slovenski ustavi, med katerimi je bila tudi ekonomska suverenost Slovenije, aprila 1990 pa so se odvile volitve, na katerih so v Sloveniji prvič po drugi svetovni vojni nastopile različne stranke, zmago pa je odnesla koalicija Demos, ki je sestavila prvo vlado, ki je niso vodili komunisti.

Kmalu po nastopu nove vlade se je pojavilo vprašanje privatizacije, seveda so vsi želeli biti poleg, cel politični spekter si je želel svoj kos pogače. Ena od prvih zakonov, ki jih je nova vlada sprejela, sta bila Zakon o privatizaciji ter Zakon o denacionalizaciji. Prav vprašanje privatizacije pa je povzročalo ogromne konflikte v politiki, zaradi tega je Peterletova vlada na koncu tudi razpadla. Politiki so (genialno) celo sami uspeli ugotoviti, da pri privatizaciji kraje družbene lastnine (torej lastnine, ki je bila v tistem obdobju last vseh državljanov Slovenije) ne bo mogoče preprečiti, in da do nje prihaja (in bo prihajalo) tudi na legalne načine, zaradi pomanjkljive zakonodaje.² Žal pa so pozabili povedati še bistvo, in sicer, da so oni sami (politiki) tisti, ki družbeno premoženje kradejo oz. ga pomagajo krasti svojim dobrim prijateljem in znancem in da je bila nejasna ter pomanjkljiva zakonodaja, ki je tako krajo legalno omogočala, v interesu vseh teh ljudi.

Prvi načrt privatizacije je pripravil ekonomist Jože Mencinger, a so ga močno skritizirali, saj se je zdel nekaterim predstavnikom Demosa premalo radikalen (premalo naj bi obračunal s t.i. rdečimi direktorji). Zaradi tega je vlada za pomoč zaprosila bankirja Jeffreya Sachsa,³ ki je takrat svetoval mnogim na novo nastalim državam. Politika takrat privatizacije večinoma ni načrtovala zaradi reševanja Slovenije in za dobrobit njenih državljanov, ampak je šlo za obračun med (nekaterimi) novimi politikami in bivšimi komunisti, kjer so želeli eni druge uničiti, zmagovalec pa bi pobral plen – to je družbeno premoženje. Slovenija se je sicer uspela izogniti ekonomskemu propadu (oz. kakor kažejo trenutne razmere, le za približno 20 let), a pri tem »uspehu« so si mnogi posamezniki nagrabili ogromno bogastvo: V obdobju od 1. januarja 1990 do 31. decembra 1992 je prišlo po podatkih Agencije za revidiranje do oškodovanja družbene lastnine v vrednosti 86.174 milijonov takratnih slovenskih tolarjev. Sama številka nam seveda pove izredno malo. S pomočjo izračuna oziroma revalorizacije denarnega zneska pa pridemo do izredno zanimive vsote. Vrednost omenjenega revaloriziranega zneska na dan 2. oktober 2008 znaša 1.238.454.581,87 evrov⁴. Skupno, glede na opravljeno revizijo, pa je v obdobju od 1. januarja 1990 do 31. julija 2004 prišlo do oškodovanja družbenega premoženja v vrednosti dobrih 104 milijard bivših slovenskih tolarjev (v revaloriziranem znesku dobri 2 milijardi evrov).⁵

³ Ameriški ekonomist, profesor na Harvardu. Sachs je bilo veliko do tega, da vsaj v eni državi pokaže uspešnost svojega modela, saj je doživljal neuspehe v drugih postsocialističnih državah.

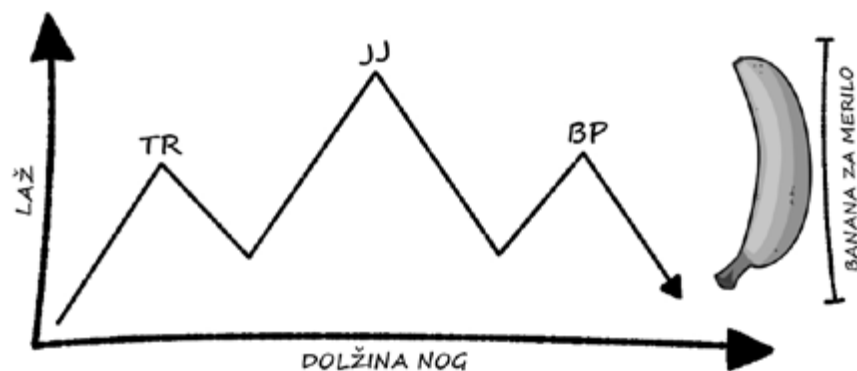
⁴ <http://www.sistory.si/hta/tranzicija/index-vpni.php?d=proces-lastninjenja-in-privatizacije.html>

⁵ <http://www.sistory.si/hta/tranzicija/index-vpni.php?d=20-let-kapitalizma-v-Sloveniji,-oris-na-jpomembnejsega-dogajanja.html>

¹ <http://www.mladina.si/163245/pogoltnost-in-poniznost/>

² Božo Repe, *Slovenci in razpad Jugoslavije*, str. 149.

Konec leta 1992 so vsi državljani Republike Slovenije (brezplačno) prejeli lastniški certifikat. Imetnik lastniškega certifikata je lahko certifikat investiral v nakup delnic investicijskih skladov ali pa v nakup delnic podjetij (postali so t.i. mali delničarji), lahko pa so te certifikate prodali komu drugemu. V ta namen so bile ustanovljene pooblaščenke investicijske družbe (PID-i). Nekateri ekonomisti (Ribnikar, Mramor, Bajt, Prašnikar) so že tedaj svarili, da takšen način ni pameten. Opozarjali so, da bodo podarjeni certifikati hitro in poceni končali v rokah peščice, zato brezplačna razdelitev premoženja ne more zagotoviti pravične udeležbe, koristi pa bi imeli predvsem tujci in šefi privatizacijskih skladov (kar se je pozneje tudi potrdilo). Decembra 1992 je začel veljati in se izvajati zakon o lastninskem preoblikovanju, po katerem je vsakemu dotlej rojenemu državljanu Slovenije pripadel certifikat v vrednosti od 100 do 400 tisoč tolarjev.

Predvidena je bila privatizacija »20 % + 20 % + 20 % + 40 %«, kar je pomenilo, da se je 20 % preneslo na paradržavni pokojninski in odškodninski sklad, 20 % se je preneslo na zasebno upravljane privatizacijske sklade (PID-e), ki so sami zbrali lastniške certifikate od državljanov, 20 % se je pod ugodnimi pogoji zamenjalo za lastniške certifikate notranjih lastnikov (managerjev, zaposlenih in bivših zaposlenih), 40 % pa se je lahko alternativno namenilo za odkup s strani notranjih lastnikov pod ugodnimi pogoji.

A prav PID-i oz. upravljavci le-teh so kasneje dobili največjo moč. Z agresivnim oglaševanjem in novačenjem ljudi (uvredli so celo certifikatske avtobuse) so si uspeli nagrabiti certifikate kar okoli 1,3 milijona Slovencev, ki so s tem izgubili možnost sodelovanja pri notranjih odkupih podjetij oz. jih vložiti v podjetja. Ti t.i. »pidovski baroni« so bili glavni zmagovalci prvega paketa privatizacije družbene lastnine, kar nam pokaže tudi pogled na

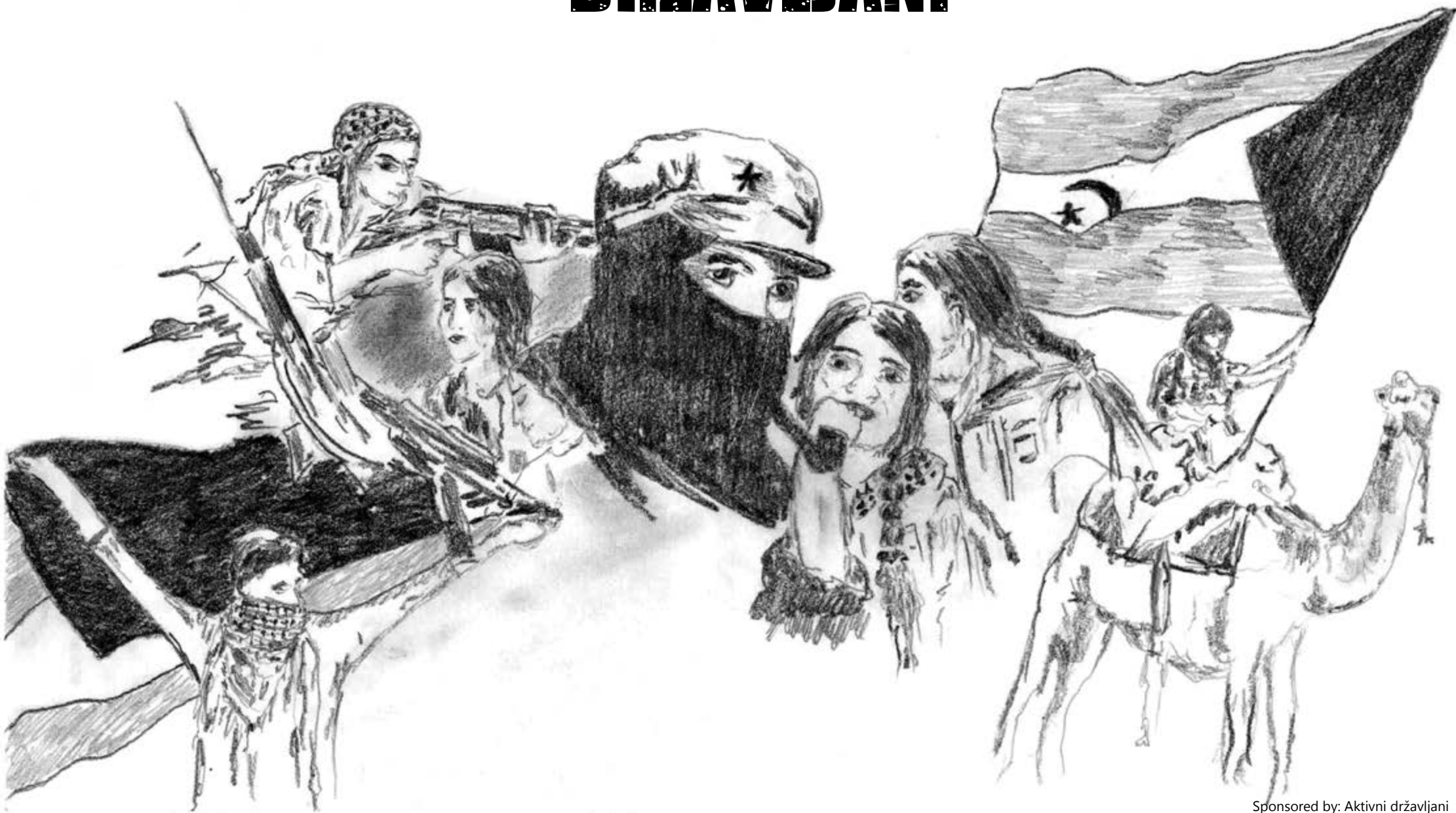
lestvico najbogatejših Slovencev: **Igor Lah** (nekoč Divida, Megafin), **Darko Horvat** (Aktiva, Atena), **Matjaž Gantar** (Kmečka družba) in **Stane Valant** (Nacionalna finančna družba) so le nekateri najbolj izpostavljeni med pidovskimi baroni, ki se za svoja premoženja lahko zahvalijo prav certifikatom in poceni pridobljeni nekdanji družbeni lastnini.

Prvi »val« privatizacije so vodili predvsem ljudje iz stranke LDS, ki je od leta 1992 do 2004 obvladovala slovensko politiko in gospodarstvo, ljudje blizu njim, pa so bili tisti, ki so si polnili žepe z nakradenim premoženjem. Leta 2004 je prišlo do obrata, na oblast je uspelo priti opozicijski SDS, ki se je, čeprav je obljubljala spremembe in drugačen pristop, takoj množično vrgla v tisto premoženje, ki je še ostalo (ga še nikomur ni uspelo pokrasti), saj so si bolešno želeli svoj kos pogače. V tem obdobju se je v slovenskem izrazoslovju začela pojavljati beseda tajkun, s katero označujemo mogočne menedžerje, ki so prav v tem obdobju začeli množično izvajati t.i. menedžerske odkupe podjetij, pri čemer so jim državne banke velikodušno dajale milijardne kredite, za katere smo v obdobju 2009–2014 vsi Slovenci, z reševanjem bank, prispevali okrog 5 milijard evrov.

Privatizacija v Sloveniji bi torej lahko bila kar sopomenka besede kraja. Osamosvojitve je prinesla mnoge skrbi, ki pa so sredi devetdesetih let 20. stol. počasi minevale, zdelo se je, da je Slovenija izbrala dobro in pametno pot, da je bila tudi sprememba družbenega sistema odlična odločitev, da je bilo nekoč vse gnilo, zdaj pa se vse sveti. Iz Jugoslavije in njenega gospodarstva so se mnogi norčevali, o njem govorili ponižujoče (da je obstajala samo zaradi zadolževanja itd.), ob koncu obstoja države je dolg znašal nekje med 15–20 milijardami dolarjev. Sanje so bile lepe in so trajale skoraj 20 let. A nato s(m)o se vsi zbudili in ugotovili, da smo prav tako lepo živeli le zaradi kreditov in ogromnega dolga, da se je bogastvo skoncentriralo v rokah majhnega števila ljudi, da se revščina veča, da si ljudje težko privoščijo že osnovne življenjske potrebščine, da znaša dolg držav, ki so nekdaj sestavljale Jugoslavijo okrog 150 milijard dolarjev (se je podeseteril) in da so nas naši politiki, ki smo jih mi volili ter s tem postavili na oblast, prodali. A obup in zlivanje jeze v televizijski zaslon nimata smisla, saj obup še nikoli ni rešil težav. Moramo se sprijazniti s trenutno resničnostjo in nekaj ukreniti; moramo postati aktivni, moramo postati glasni, moramo začeti glasno opozarjati na krivice, moramo začeti delati drugače, moramo se spopasti s trenutno sistemsko krizo. Posedanje doma in obupavanje nad svetom še nikdar v zgodovini nista prinesla kakršnekoli spremembe.

Mat evž Hrženjak

AKTIVNI v DRŽAVLJANI

PRAZNIK VSTAJENJA ALI PRAZNIK TRPLJENJA?

Ker živimo v času potrošniško in tehnološko usmerjene patriarhalne družbe, ki človeka postavlja v superioren položaj in svet obravnava izključno z vidika njegovih interesov, smo priča vse večjemu ekonomsko-političnemu izkoriščanju človeških in nečloveških živali ter okolja. Izkoriščanje živali obstaja v vseh družbah, vendar se v nobenem družbenem sistemu živali ni izkoriščalo tako masovno in v tako brutalnih razsežnostih, kot se to dogaja v korporativnem kapitalizmu.¹ Ker živali uporabljamo kot sredstva za doseg naših ciljev in se njihovo izkoriščanje dotika družbe v celoti, saj je vsakdo uporabnik njihovih proizvodov, se številne države, med njimi tudi vse članice Evropske unije, ukvarjajo predvsem s tem, **KAKO** so obravnavane živali, ko so uporabljene kot sredstva za človekove cilje, ne pa s samo **UPORABO**.² Zagovarjajo **pristop zaščite živali**, ki temelji na tem, da je uporaba živali za človekove namene moralno opravičljiva, dokler je naše ravnanje z njimi na sprejemljivi ravni.³ Njihov namen torej ni zadovoljevati interesov živali, temveč ustvarjati »boljše« življenjske pogoje za njihovo izkoriščanje. Njihovo sklicevanje, da delujejo v dobrobit živali, ker se zavzemajo npr. za večje kletke za vzrejo kokoši, ne odpravlja nadaljnjega izkoriščanja živali. Koncept, kot je humano izkoriščanje, ne obstaja, tako kot ne obstaja humani zakol ali humano posilstvo.⁴ Veganstvo⁵ je politično gibanje, ki se zavzema za popolno odpravo vsakršnega izkoriščanja živali in uporabe živalskih produktov za človekove namene ter želi doseči tako socialne, ekonomske, kot tudi politične spremembe.⁶ Nasprotno s pristopom zaščite živali, ki si prizadeva za zmanjševanje trpljenja živali, etični vegani zagovarjamo pristop pravic živali, ki temelji na načelu enakovredne obravnave in zagovarja stališče, da uporabe živali ne moremo moralno opravičiti, ne glede na to, kako »humano« ravnamo z njimi.⁷

Z bojkotom podjetij ali organizacij, ki uporabljajo/zlorablajo živali in zavračanjem produktov živalskega izvora, opozarjamo na moralno neupravičenost njihove uporabe in se zavzemamo za odpravo njihovega statusa lastnine. Aktivisti za osvoboditev in za dobrobit živali se poslužujemo različnih aktivističnih metod, kot so ozaveščanje o veganskem načinu življenja (primer so veganske večerje v Ljubljani in Mariboru), boj za pravice živali (društva, protesti, shodi, zbiranje podpisov, pisanje pisem oblastem ...), pomoč zapuščenim živalim (posvojitev iz zavetišč, delovanje v

določenih društvih, ki si prizadevajo za dobrobit živali ...) in taktika direktne akcije. Le-teh se poslužuje eno najbolj znanih aktivističnih gibanj A.L.F (Animal Liberation Front), ustanovljeno leta 1976, ki še danes po celem svetu rešuje živali iz kletk laboratorijev in tovarniških farm. Njihov poglavitni cilj je osvoboditi čim večje število živali in hkrati povzročiti škodo tistim, ki živali zlorablajo. Zaradi uničevanja lastnine, ki ga mediji ne razumejo v smislu opozarjanja in nujni odpravi vsakršnega izkoriščanja nad živalmi, aktiviste napačno in krivično označujejo kot teroriste, čeprav s terorizmom nimajo nič skupnega, saj je terorizem nasilje, ki je usmerjeno proti civilistom ali civilnim ustanovam, gibanje A.L.F pa življenja živali rešuje. Ker ravnajo v nasprotju z zakonom, delujejo anonimno v manjših skupinah ali kot posamezniki.⁸

Veganstvo pomeni vsakodnevni aktivizem, ki se izraža v bojkotu industrij in podjetij ter od potrošnikov zahteva moralno odgovornost za trpljenje živali, saj z nakupom različnih izdelkov ali storitev podpiramo različne oblike zlorabljanja živali ter tako vzdržujemo institucionalizirano izkoriščanje živali.

Ljudje se premalo zavedamo zlorabe živali, ki se skriva za našo prehrano (živali izkoriščamo tudi za delo in zabavo), saj na primer jajca težko asociiramo z živečo in trpečo živaljo. Gre za eksplicitno antropocentrično prakso,

¹ <http://www.zazivali.org/besedila/prispevki/veganstvo-kot-politico-gibanje>

² Paola Cavalieri, 2006: *Živalsko vprašanje: za razširjeno teorijo človekovih pravic*, str. 8

³ <http://www.zazivali.org/faq/temeljna-vprasanja-in-pojmi#14>

⁴ <http://www.zazivali.org/besedila/prispevki/veganstvo-kot-politico-gibanje>

⁵ Besedo »vegan« je leta 1944 prvi uporabil Donald Watson iz Veganskega društva Velike Britanije ter ob tem zapisal: »Veganstvo je način življenja, ki teži k izključitvi (kolikor je mogoče in izvedljivo) vseh oblik krutosti in izkoriščanja živali za hrano, obleke in druge namene« (<http://www.vegan.si/ziveti-vegansko/>).

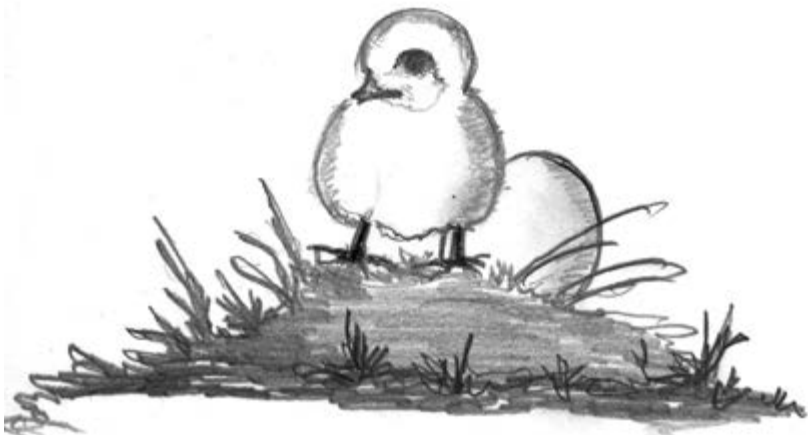
⁶ Sabina Turk, 2012: *Etika veganstva in veganstvo kot oblika aktivizma. Diplomsko delo*, str. 24–26

⁷ <http://www.zazivali.org/faq/temeljna-vprasanja-in-pojmi#14>

⁸ Sabina Turk, 2012: *Etika veganstva in veganstvo kot oblika aktivizma. Diplomsko delo*, str. 26–33

kjer je človek središče sveta, živali pa obstajajo zanj in služijo zadovoljevanju njegovih potreb. Eno takšnih povsem nepotrebnih izkoriščanj živali je povezano s krščanskim največjim praznikom, ki slavi Jezusovo vstajenje od mrtvih, in z njim povezane slovesnosti kot so: barvanje, sekanje in trkanje pirhov, ki so del tradicije v več slovenskih krajih.⁹

Pa si pogledajmo ozadje posvečenih pirhov, velike noči in masivnega izkoriščanja kokošjih jajc za človekove potrebe. V času velike noči povpraševanje in prodaja jajc zelo narasteta. S 1. januarjem 2012 je začela veljati nova direktiva EU-ja o vzreji kokoši nesnic, ki prepoveduje uporabo starih in premajhnih kletk za kokoši in predpisuje najmanj 750 kvadratnih centimetrov prostora za bivanje, kar jim omogoča vsaj minimalne vedenjske značilnosti (brskanje in kljuvanje).¹⁰ Kokoši nesnice kljub novi direktivi **ŠE NAPREJ ŽIVIMO V UTESNJENIH KLETKAH** (govorimo lahko o minimalni blaginji živali) in so nekakšni stroji za proizvodnjo jajc. Ko produkcija jajc po kakšnem letu upade, jih namerno stradajo in puščajo v temi, zato da bi zbudili psihološki proces, ki sproži golitev, saj se po golitvi sproži nov cikel pogostejše valitve jajc, ali pa te kokoši prodajo drugim podjetjem, med njimi tudi podjetjem za proizvodnjo paštet.¹¹ Na takšen način torej manipulirajo njihovo valitev, kar je še

⁹ <http://www.kulinarika.net/clanek/195/velika-noc-in-pirhi-pisanice/>

¹⁰ <http://www.times.si/svet/kokosja-jajca-marca-drazja-za-765-odstotka--b7f92d0fae-cd8b51cbb2.html>

¹¹ <http://www.rtvsl.si/mmc-priporoca/katera-jajca-v-trgovini-so-najboljsa/305439>

posebej priročno v času velikonočnih praznikov, ko se povpraševanje poveča. Kokoš v naravnem okolju znese okoli 35 jajc na leto, v industrijski reji pa približno 300.¹² Ker samci pasme nesnic ne ležejo jajc in je njihovo meso slabe kvalitete, jih uničijo. To počnejo s plinsko zadušitvijo, z zmletjem še živih živali ali pa jih preprosto žive mečejo v plastične vreče.¹³

V Sloveniji imamo 72 registriranih obratov za proizvodnjo jajc, skoraj vsa pridelajo v baterijski reji (tovarniška pridelava jajc), ker so najcenejša, najbolj donosna in obenem najbolj kruta do živali. Kokoši nesnice živijo v kletkah, kjer je nameščenih 30 kokoši, vsaka ima na razpolago 600 kvadratnih centimetrov površine, torej za 150 kvadratnih centimetrov manj kot minimalno predpisuje direktiva.¹⁴ Te živali nikoli ne vidijo naravne svetlobe in ne dihajo svežega zraka (dihajo amoniak, ki nastaja kot posledica neočiščenih kletk, kar povzroča tudi bakterije, ki vodijo v različne bolezni), ne pletejo gnezda, ne vzgajajo svojih mladičev in nimajo dovolj prostora za premikanje. Vse to povzroča številne frustracije in pritisk, ki dviguje raven agresije, pojavlja se tudi kanibalizem.

Ker se med seboj kljuvajo in se lahko resno poškodujejo, jim rejci brez anestezije odščipnejo konice kljunov, kar lahko povzroči različna vnetja in živalim otežuje prehranjevanje.¹⁵ Te živali zaradi trpljenja in omejevanja gibanja doživijo največ dve leti, medtem ko njihova življenjska doba v naravnem okolju znaša 15 let.

Želel bi si, da se zaradi pričujočega praznika in z njim povezano tradicionalno velikonočno pojedino vsaj za trenutek zamislimo nad masovnim izkoriščanjem in trpljenjem, ki ga povzročamo kokošim. Velikonočna jajca, ki so ponekod imenovana tudi kot pisanice ali pisanke, so del takšnih zatiralskih in izkoriščevalskih praks in živalim povzročajo neizmerno trpljenje. Naša moralna dolžnost je, da živalim ne povzročamo trpljenja in se zavzemamo za obsodbo legalnega in družbeno sprejemljivega nasilja ter opozarjamo na številne kršitve pravic živali, ki so posledica naše globoko speciesistične družbe.

Tomaž Podbevšek

¹² <http://www.rtvsl.si/mmc-priporoca/katera-jajca-v-trgovini-so-najboljsa/305439>

¹³ Sara Štuva, 2006: Razumevanje živali v filozofski tradiciji zahoda. Diplomsko delo, str. 58–59

¹⁴ <http://www.rtvsl.si/mmc-priporoca/katera-jajca-v-trgovini-so-najboljsa/305439> in <http://www.veganstvo.net/ali-ves/jajca/>

¹⁵ Sara Štuva, 2006: Razumevanje živali v filozofski tradiciji zahoda. Diplomsko delo, str. 58–59

BILI SMO ...

PREPOVEDANA RAZSTAVA

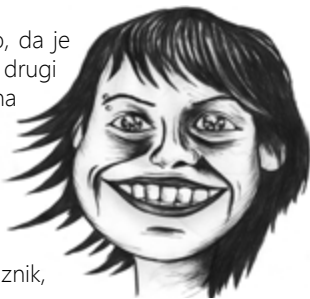

PROTESTNI SHOD PROTI PRIVATIZACIJI

PAMETNE NAPRAVE VS. ZDRAVA KMEČKA PAMET

Vsi govorimo o Američanih kot o največjih trotlih na svetu. Vemo, da je tam izobrazba pomanjkljiva, saj so neumni ljudje lažje vodljivi. Po drugi strani pa se ne zdi, da bi imeli kaj proti temu, da ves svet postaja ena orjaška različica Amerike (o tem odlično pripoveduje pesem Rammsteinov Amerika). Angleško znamo govoriti tako rekoč vsi, imamo njihovo hrano, glasbo, filme, modo, knjige, še nekatere praznike smo pridobili od njih (naj še omenim, da mnoge bolj proslavljamo od slovenskih: noč čarovnic, valentinovo; božič je bil, dokler si ni Coca cola izmislila Božička, samo dolgočasen verski praznik, kjer so babice tiščale otroke v cerkev ...), vsi delamo, kar delajo oni.

Zakaj torej ne bi mogli sklepati, da se nismo tudi načrtnega poneumljanja ljudi nalezli od njih? V šolah sploh nočejo, da razmišljaš, oni hočejo, da se vse naučiš napamet. Pri matematiki dobiš pravila in kalkulator, potem pa pač rešuješ. V osnovni šoli je bil moj kalkulator pravzaprav moja največja ljubezen (sošolci so bili večinoma neprivlačni in neumni). Brez njega nisem mogla čisto nič. Ko sem se navadila nanj, nisem mogla niti v trgovini več izračunati, če sem dobila nazaj dovolj drobiža. Sem pač upala, da sem. Ko nam je pri matematiki učiteljica rekla, da ne bomo smeli uporabljati kalkulatorja, se mi je strlo srce in pol ure sem porabila samo za to, da sem ugotovila, kako se med seboj delita dve števili. Takrat sem tudi ugotovila, da imam morda majhno težavo (in to ni samo slaba ocena pri matematiki). Zaradi te drobne naprave sem popolnoma nehala uporabljati svoje možgane, kar me je prestrašilo, saj mi neumni ljudje nikoli niso bili preveč všeč. Po tistem dogodku sva se s kalkulatorjem oddaljila in varati sem ga začela s svojimi možgani.

Zdaj opažam, da sploh nisem edina, le da sem jaz imela to srečo, da sem tega zavedla dovolj zgodaj. Skoraj vsi so svoje možgane zamenjali za naprave. Mogoče je to njihov načrt poneumljanja. Tako zelo nam olajšajo življenje z vsemi možnimi napravami, da brez njih ne moremo več živeti, ker so nadomestile našo zdravo pamet. Uporabljamo jih samo še za to, da preživimo, da se spomnimo, kje smo pustili svoj telefon in kako naj v GPS vpišemo: do najbližjega McDonaldsa, prosim.

Zdrava kmečka pamet izumira, in to ne samo zato, ker večina mladega prebivalstva živi v mestih ampak zato, ker ... komu pa se to še ljubi? Zakaj bi razmišljali, če pa ne rabimo? Zakaj bi računali na pamet, iskali besede v slovarjih, kritično razmišljali, ko pa pol teh stvari naredijo naprave namesto nas? Ko pa svoje pameti ne moremo popolnoma zamenjati z napravami, pač zmedeno hodimo za drugimi. To je dosti lažje, poleg tega za to ne rabimo nič poguma. Zdi se neumno, da bi morali biti pogumni, da bi razmišljali s svojo glavo, ampak to je zdaj dejansko potrebno. Če drugi zaznajo pri kom kanček samovoljnosti in inteligence, ga zaradi strahu in ljubosumja izžvižgajo. Raje torej hodimo za drugimi, delamo, kar delajo oni, in razmišljamo, kar razmišljajo oni. Tisti, ki nam/jim je uspelo obdržati kanček zdrave pameti, pa imamo izbiro: lahko se tako dolgo pretvarjamo, da smo ena od ovc, dokler to tudi ne postanemo. Lahko smo črna ovca, lahko pa postanemo pastir.

Kaj si boste izbrali vi?

Urša Meier

Piši nam s svojimi predlogi, pritožbami in pohvalami.

Dopisnica
Postal Card
*Poštnina plačana
v notranjem prometu*

MISC INFOPEKA

Pekarna Magdalenske mreže

Ob železnici 8

2000 Maribor

Pošiljatelj:

Poštna številka in pošta

TROJANSKI KONJ KAPITALA – TTIP

18. aprila je potekala globalna akcija proti tajnim trgovinskim in naložbenim sporazumom. Kaj so ti sporazumi in med kom potekajo? Za vrati, ki so zaprte očem javnosti in celo t.i. predstavnikom ljudstva, se dogaja marsikaj. Tudi pogajanja o teh »prostotrgovinskih« sporazumih, v katerih sodelujejo lobisti velikih korporacij in predstavniki Evropske komisije ter ameriška vlada, ne glede na to, da bodo imela ta velik vpliv na vse prebivalce Evrope, ZDA in širše.

Verjetno ste vsaj slišali koga govoriti ali ste kje prebrali o t.i. prostotrgovinskih sporazumih TTIP, CETA, TISA in/ali TTP. Tukaj se bom osredotočil na TTIP, kar je angleška kratica za Čezatlantsko trgovinsko in naložbeno partnerstvo (ang. Transatlantic Trade and Investment Partnership). Sporazumi so si med seboj precej podobni, razlikujejo pa se predvsem glede na to, kdo se pogaja: tako je TTIP sporazum med EU in ZDA, CETA pa npr. med EU in Kanado. Roland Kulke, sodelavec fundacije Rosa Luxemburg (RS) je o TTIP izjavil, da »je od začetka bilo jasno, da je TTIP pošast, s katero se moramo spopasti.«¹

V nadaljevanju navajam odsek povzetka knjižice *Čezatlantsko trgovinsko in naložbeno partnerstvo* avtorja Johna Hilaryja, izdanega s strani nemške fundacije RS, ki jedrnatost predstavi bistvene in zaskrbljujoče točke TTIP-a:

»Čezatlantsko trgovinsko in naložbeno partnerstvo (TTIP) je izčrpen sporazum o prosti trgovini in naložbah, o katerem se trenutno v tajnosti pogajata Evropska unija in Združene države Amerike. Cilj obeh strani je, da bi pogovori potekali čim hitreje in to tako, da podrobnosti o njih ne bi prišle v javnost, saj upata, da bi jih lahko zaključili, preden bi prebivalci Evrope in ZDA lahko ugotovili resnične razsežnosti grožnje, ki jo predstavlja TTIP.

Uradniki obeh strani priznavajo, da primarni cilj TTIP-a ni spodbujanje medsebojne trgovine z odpravo carinskih dajatev med EU in ZDA, saj so te že sedaj na minimalni ravni. **Po besedah uradnikov je glavni cilj TTIP-a odprava regulatornih »ovir«, ki omejujejo dobičke transnacionalnih korporacij z obeh strani Atlantika. Te »ovire« pa so v resnici nekateri najpomembnejši socialni standardi in okoljski predpisi, med katerimi so delavske pravice, pravila na področju prehranske varnosti (vključno z omejitvami uporabe gensko spremenjenih organizmov (GSO)), predpisi o uporabi strupenih kemikalij, zakoni na področju digitalne varnosti in celo nove varovalke v bančnem sektorju, ki so bile uvedene zato, da bi se izognili ponovitvi finančne krize iz leta 2008. Povedano drugače, gre za ključna vprašanja.**

¹ Trojanski konji pred vrati EU: TTIP, CETA in TISA: <https://www.youtube.com/watch?v=Qz4D-rU3-5o>.

Deregulacija je zgolj del programa TTIP-a. Vanj sodi tudi odprtje novih trgov na področjih javnih storitev in javnih oziroma vladnih naročil, pri čemer **TTIP predvideva, da bi se lahko po novem za posle v teh dveh sektorjih potegovala tudi transnacionalne korporacije, kar vzbuja strah pred novim valom privatizacije v ključnih sektorjih, kot sta zdravstvo in izobraževanje.** Najbolj zaskrbljujoč element TTIP-a pa je nova pravica tujih investorjev, ki bodo lahko v primeru njegove uveljavitve na ad hoc arbitražnih tribunalih sprožili pravni spor zoper neodvisne države zaradi izgube dobička, do katerega bi prišlo zaradi javnopolitičnih odločitev. **Mehanizem »poravnava spora med vlagateljem in državo« (Investor-State Dispute Settlement – ISDS) v praksi izenačuje pravni status transnacionalnega kapitala s tistim, ki ga uživajo nacionalne države, kar predstavlja grožnjo najbolj osnovnim načelom demokratične družbene ureditve tako v EU kot v ZDA.«**

Kot vidite, gre za zelo pomembne stvari. Na začetku sem napisal, da so pogajanja skrita tudi pred t.i. predstavniki ljudstva. V praksi to pomeni, da niti vladni predstavniki držav članic EU, niti ameriški kongresniki nimajo dostopa do tajnih dokumentov oziroma listin pogajanj, razen v za ta namen določenih bralnih sobah, v katere pa npr. ne smejo odnesti niti telefona, da ne bi česa fotografirali, kaj šele, da bi hoteli dokumente kopirati ali odnesti ven. Ne pozabimo, da pri teh listinah ne gre za nekaj 10 strani enostavnega teksta, temveč za zahtevne in dolge dokumente z več področji, ki jih en sam človek ne more obvladati. Nekateri dokumenti naj bi ostali javnosti nedostopni celo do 30 let. Toliko o transparentnosti in demokratičnosti pogajanj.

Sledi nekaj ključnih informacij, ki so bile o TTIP-u izpostavljene na okrogli mizi »Trojanski konji pred vrati EU: TTIP, CETA in TiSA«, ki je bila lansko leto v Ljubljani.

Evropska komisija je izjavila, da z uspešnim in ambicioznim TTIP-om pričakuje povečanje evropskega BDP za 0,5 % do leta 2027. Čeprav to ni veliko, novejša raziskava kažejo, da je celo to preveč optimistična napoved. Pomembnejše pa je to, da bodo pridobitve za delavce zelo majhne (a z veliko možnimi negativnimi posledicami), pridobitve za velike korporacije pa zelo velike (in brez negativnih posledic). Lastna ocena Evropske komisije o vplivu TTIP-a na delovna mesta je izguba enega milijona delovnih mest skupaj v ZDA in EU! Zadnje poročilo Centra za raziskave ekonomske politike pri evropski komisiji² (CEPR) v marcu 2015 pa kaže na izgubo vsaj 680.000 do 1,3 milijona delovnih mest v EU in med 325.000 in 715.000 mest v ZDA – torej skupaj od enega dobrega milijona do vsaj dobrih dveh milijonov izgubljenih delovnih mest!

»Trije stebri« TTIP-a: deregulacija, privatizacija in zaščita (tujih) investorjev.

1. Deregulacija: ZDA in EU imata že sedaj med seboj minimalne carine. Kot so rekli sami, gre za »ovire« – predpise za mejami držav, na katere hočejo vplivati. To so med drugim že omenjeni delovni standardi in standardi prehranske varnosti. Na primer: v ZDA je 70 % hrane v supermarketih gensko spremenjenih organizmov (GSO), v Evropi pa jih zaradi strožjih standardov ni ali pa jih je precej manj. V ZDA uporabljajo rastne hormone, ki so v EU zaradi kancerogenosti prepovedani. V ZDA surove piščance obdelajo s klorom itd.

Okoljski standardi v Evropi so veliko strožji kot v ZDA. V EU velja tudi t.i. »načelo previdnosti«: kdor hoče dati nekaj na trg, mora sam dokazati, da je nekaj varno. V ZDA pa velja obratna logika: javni organi morajo dokazati, da nekaj ni varno. Tako ne preseneča tudi podatek, da je v EU v kozmetiki približno 1200 prepovedanih substanc, v ZDA pa samo 12.

Zaskrbljujoče je tudi, da je sama Eropska komisija izjavila, da je nižanje standardov v EU mogoče res too much, in da zato potekajo zdaj pogajanja o t.i. »medsebojnem priznanju«, kar pomeni, da bi standardi ZDA imeli v Evropi enako veljavo kot evropski standardi, čeprav so mnogo nižji. Kar pomeni, da bi se lahko prodajali na evropskem trgu, čeprav ne izpolnjujejo evropskih standardov in zakonodaje. To bi seveda pomenilo nepravilno prednost na trgu in nižanje standardov na evropski strani.

2. Privatizacija: v ZDA so storitve, ki so v EU javne, privatne. Na primer zdravstvo, šolstvo, zapori itd. Obstaja veliko ameriških zdravstvenih podjetij, ki si želijo na evropski »trg«, kjer je trenutno še v veljavi javni zdravstveni sistem. Privatizacija le-tega poleg takojšnjih očitnih negativnih posledic na dolgi rok vodi do dezintegracije družbenega prostora. Za piko na i potekajo pogajanja tudi o mehanizmu, ki bo onemogočal, da bi enkrat privatizirano področje prišlo nazaj v javne roke.

3. Zaščita (tujih) investorjev: najboljši primer tega »stebra« je zgoraj že omenjeni mehanizem ISDS. V nadaljevanju citat Mastnaka, ki povzema ekonomista in Nobelovega nagrajenca Stiglitzja: »Veliko pomembnejši predmet [TTIP-a] je vzpostavljanje mednarodnega sistema nekakšnih sodišč, ki bodo nadrejena nacionalnim zakonodajam. Pravniki velikih globalnih korporacij bodo imeli več besede od pravnih sistemov suverenih držav. Imeli naj bi moč za preglasovanje in suspendiranje tistih nacionalnih zakonov, katerih spoštovanje naj bi zmanjšalo profitno stopnjo, za katero bi korporacije verjele, da bi jim jo zagotovil svobodni trg. Pri teh sporazumih gre torej za večje stvari od pogajanj o uvoznih ali izvoznih dajatvah. Gre za deregulacijo, za eliminacijo zakonske zaščite okolja, delavcev in potrošnikov. Gre za to, kdo bo imel zadnjo besedo pri odločanju o tem, »kako ljudje kjer koli na svetu živijo, kaj jejo, koliko so plačani, katera zdravila lahko kupijo in ali imajo službo«.³

² Vir: http://www.delo.si/assets/media/other/20150310/tradoc_150737.pdf

³ Globalna grožnja. Vir: <https://www.dnevnik.si/1042710505/mnenja/kolumne/globalna-groznja>

Še nekaj informacij s strani slovenskih ekonomistov: Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete UL je novembra 2014 izdal študijo z naslovom »Vpliv Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) na slovensko gospodarstvo«⁴. Študija pravi, da »bi bili učinki liberalizacije trgovine z ZDA na slovensko gospodarstvo izjemno majhni, vendar negativni«. Ugotavljajo tudi, da bi se zmanjšalo število zaposlenih, kar z drugimi besedami pomeni, da bi bilo več nezaposlenih – po njihovih ocenah od 220 do 1500 ljudi, na evropski ravni pa bi to pomenilo okrog 600.000 delovnih mest. Velja opozoriti, da so to samo podatki o gospodarstvu. Zato je v študiji »pametno« napisano, da nekaterih pomembnih učinkov TTIP-a ni mogoče analizirati, to so npr. »potencialni družbeni stroški, ki bi sledili iz sprememb zakonodaje, ki varuje potrošnike in okolje«. Kar je seveda zelo pomembno, saj mora ekonomija služiti človeku in ne obratno. Med drugim dodajajo tudi, da bi lahko sporazum pomenil višjo ceno generičnih zdravil in hkrati otežil razvoj domačih proizvajalcev teh zdravil (Lek in Krka).

Kot pravi tudi Hilary – na TTIP ne gre gledati skozi prizmo mednarodnih odnosov – kot pogodbo in pogajanja med »povezano Evropo« in ZDA, temveč kot napad velikih korporacij na obeh straneh Atlantika na že navedene standarde, predpise in pravila, ki le-te vidijo kot ovire za maksimiranje svojih profitov. Na nasprotnih straneh si ne stojita ZDA in EU, še manj ameriški in evropski državljani, temveč transnacionalni kapital (ki ga predstavljajo lobiji velikih korporacij) in družba, navadni ljudje, delavci.

Za več informacij je na internetu prosto dostopna že omenjena brošura »Čezatlantsko trgovinsko in naložbeno partnerstvo«. Zadnje novice v zvezi s TTIP-om pa lahko spremljate tudi na spletni strani www.bilaterals.org in na strani facebook z imenom »Koalicija proti tajnim sporazumom«. Eno od alternativ TTIP-a in drugih sporazumov si je mogoče tudi ogledati na spletni strani www.alternativetrademandate.org z naslovom »Trade: Time for a new vision«.

⁴ Vir: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2015/TTIP/TTIP_Analiza__1_.pdf

MARIBOR V DESETIH LETIH: »NAJBOLJ SAMOORGANIZIRANO MESTO V SLOVENSKO GOVOREČIH DEŽELAH?«

Martina Fridl

Pogovarjali smo se z mladim anarhistom, dijakom iz mariborske srednje šole. Ker želi ostati anonimen, se je predstavil zgolj skromno ter se osredotočil na svoja prepričanja in aktivistična udejstvovanja.

Prosim, predstavi se.

Sem ... 17-letni najstnik, ki se zanima za aktualne tematike.

Kdaj si se začel ukvarjati z aktivizmom in s kakšnimi razlogi?

Po končani osnovni šoli, nekaj časa po zadnji odmevni mariborski vstaji, ki sem se je udeležil zaradi socialnih in ekonomskih razmer, ki so se začele dogajati v Mariboru in Sloveniji. Z aktivizmom sem se začel ukvarjati predvsem zaradi nezadovoljivega produkta, ki je po vstajah nastal. O. k. ... prebivalci so se mobilizirali, pokazali nestrinjanje in to naredili očitno, a le za nekaj noči. Župan in vlada sta padla, a še vedno smo v suženjskem razmerju s kapitalizmom, še vedno se gremo egotrip. Po mojem mnenju se je nekaj le premaknilo na bolje. Nekateri so se zavedli, da z »evolucijo« kapitalizma ne bo prišlo do organizma, ki bo povsem varen in brezhiben. Med iluminiranimi sem bil tudi jaz. Ker z mobilizacijo ne narediš prav veliko, se je treba organizirati. Tako sem začel s prostovoljstvom v Infopeki, sledil je IMZ in druge občolske dejavnosti.

Kakšna je vloga Iniciative mestni zbor in tebe kot člana?

IMZ želi »vzpostaviti javni prostor, kjer se bodo ljudje srečevali, razpravljali,

se informirali in samoorganizirali za boj proti vsem oblikam zatiranja. Z vzpostavljanjem novih oblik sodelovanja želi spodbuditi zaupanje med ljudmi in skupno iskanje rešitev za pereča lokalna, nacionalna in globalna vprašanja.« Ker se zgolj z razpravljanjem ne pride prav daleč, deluje tudi po principu direktne akcije. Kar pomeni – če kdo kaj predlaga, to tudi stori in ne pričakuje servisa od drugih. IMZ prav tako deluje nestransko, ne dovoljuje diskriminacije in kar je najbolj pomembno, deluje na podlagi konsenza, torej strinjanja ali nestrinjanja vseh prisotnih. Pomembno je tudi izpostaviti, da je IMZ zgolj skupina moderatorjev, ki organizira samoorganizirane četrtne in krajevne skupnosti (SČKS). Te pa govorijo zase.

Moja vloga v skupini je bila vloga moderatorja. Moderator organizira prostor, v katerem se bodo prebivalci zbrali, in vse tehnične stvari, ki pripomorejo k sledenju zastavljenih pravil in dogovorov. Moderator pa ima tudi eno izmed treh vlog na samem zboru. To so: zapisnikar (piše zapisnike tako, da aktivni prebivalci in moderatorji lažje sledijo), tehnični moderator (poskrbi za tehnične stvari, piše ideje, predloge in sklepe na vidno mesto - tako na zboru lažje poteka diskusija) in vsebinski moderator (povezuje diskusijo in jo po potrebi tudi ustavi, kadar gre za diskriminacijo, skakanje v besedo ipd.). Več o tem na spletni strani Iniciative mestni zbor in na zboru samem.

Kakšne projekte ste do sedaj že izpeljali in kakšni so načrti za prihodnost?

Kot sem opisal, je prioriteta iniciative organiziranje SČKS, pa tudi organiziranje mestnih delovnih skupin, ki se ustvarijo iz SČKS, in jih moderatorji nato promovirajo. Tako je na primer nastal tudi Samoorganiziran svet za varstvo uporabnikov javnih dobrin. Tako je nastala spletna stran, Facebook stran, radijska oddaja na MARŠ-u (95.9 Hz) in Četrtnika (bilten). IMZ želi razširiti obveščenost med prebivalci, zato se organizirajo razne delavnice, ki so odprte za javnost in brezplačne¹. Ker se ljudje v Inicijativi zavzemajo za participacijo vseh občanov, podpirajo predlog o ustanovitvi participatornega proračuna, ki so ga sami prilagodili Mariboru, vključno z nekaj spremembami v statutu MOM.²

Dva velika koraka bi bila uveljavitev participatornega proračuna v MOM in samoorganizacija prebivalstva v vseh mestnih četrtih in krajevnih skupnostih v Mariboru. Končni cilj pa je, da se nikdar več ne bi ponovila samovolja oblasti, ki je ljudski mandat izkoristila za brezvestno in brezsrčno plenjenje skupnega, s tem pa uničevala naša življenja, okolje in bogastvo preteklih generacij.

Kako pojasnjuješ svojo opredelitev do anarhizma, od kod izhaja?

Sem libertarni socialist ali levi anarhist, se razume ... To pomeni, da sem pristaš

¹ Več o tem na: <http://www.ubranaskupnost.si/>

² Več o tem na: <http://www.odlocajomestu.si/>

družbene in ekonomske enakopravnosti, ne-hierarhičnosti, ne-avtoritarnosti, ukinitve zasebne lastnine oziroma omogočanja neposredne kontrole nad produkcijskimi sredstvi vseh vključenih. Sem mnenja, da je svoboda ultimativna lastnost, po kateri človek hrepeni. Če ni svobode, ni lepote za vsakogar, ni kreativnosti za vsakogar, ni enakopravnosti ... in kot je rekel Bakunin: »Svoboda vseh je esencialna lastnost za mojo svobodo.« Veliko ljudi je prepričanih, da brez države pač ne gre in da je stanje brez te kaotično.

Na tej točki bom razodel to vsem kontroveržno lastnost anarhizma, tudi komunizma. Država je represivni organ (policija, vojska, avtoriteta ipd.) in se je ne priznava kot rešiteljico svobode. Samo v 20. stoletju so države pomorile preko 100 milijonov ljudi, naj bo v vojnah, koncentracijskih taboriščih, ali s terorjem, zatiranjem in stradanjem svojega prebivalstva. Države so vedno zatirale manjšine in oporečnike ter vseskozi ovirale prizadevanja za intelektualni, moralni, kulturni in ekonomski napredek človeštva. Vendarle pa bi tudi v anarhistični družbi obstajala prisila. Navkljub nesporni avtoritarnosti dejanja, bi denimo oče lahko otroka potegnil nazaj, če je slednji skočil na cesto v trenutku, ko se je bližal avto. Takšnega avtoritarnega dejanja ne bi bilo težko upravičiti. Implementacija tega v anarhističnem socio-ekonomskem sistemu je odvisna od skupnosti. Če bi nekdo storil kakšno kriminalno dejanje (kar bi bilo interpretirano kot tako), bi na primer opravljal družbeno koristno delo.

Ker anarhizem ni že vnaprej določen sistem, je vse odvisno od posameznika in skupnosti, zato vedno uporabim besedno zvezo na primer. Vse je odvisno od pravil in dogovorov, ki so sprejeta na podlagi konsenza. Z anarhizmom sem se srečal z vstopom v IMZ, ko sem začel spoznavati različne ideologije. Sedaj sodelujem v tovarišiji anarhistk/anarhistov Maribor (TAAM), ki smo del federacije za anarhistično organiziranje (FAO), ta pa je del International of Anarchist Federations (IAF).

Sam si dijak, zato imaš verjetno dober vpogled v vsakdan srednješolca – ali politika v njem obstaja?

No, vsak srednješolec že ima kakšno mnenje o splošnih stvareh. To pa je odvisno predvsem od tega, v kakšnem okolju so živeli in živijo, ne pa na podlagi ideologije. To spoznavam na podlagi diskusij, ki jih imamo med odmorom, npr. o pred kratkim sprejetim novim ZZZDR.

Z eno povedjo opiši trenutno stanje mladine v Sloveniji.

Horendno apatična, stremuška, dekadentno usmerjena večina, in zgolj 1/5 ostalih, ki inklinira h kritični pismenosti, kozmopolizmu in razumu. Govorim za mladino do 19 let.

Kje vidiš Maribor v desetih letih?

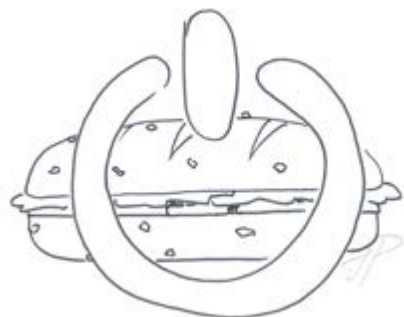
Najbolj samoorganizirano mesto v slovensko govorečih deželah.

SENDVIČ AKTIVISTKA

Aktivistka je sendvič, ki služi kot odličen prigrizek in krepčilo na tvojih aktivističnih pohodih, tako med protesti, nočnim grafitiranjem kot med protestnim zapiranjem cest. Ostrina hrena, rukole in redkvice te bosta spodbudili, da še bolj ježno zagovarjaš svoja stališča, medtem ko dimljena aroma tofuja obuja spomine na goreče protestiranje. S tem veganskim sendvičem zagovarjaš pravice živali in hkrati paziš na zdravo prehrano.

Sestavine:

- delikatesni hren,
- dimljeni tofu,
- rukola,
- paradižnik,
- redkvice in
- polnozrnata štručka.

Polnozrnato štručko prerežeš na polovico in nanjo namažeš delikatesni hren. Nato nanjo enakomerno porazdeliš rukolo, na rezine narezan tofu, paradižnik in redkvico. Dober tek!

ZeliščnoŽivljenje™ priporoča:

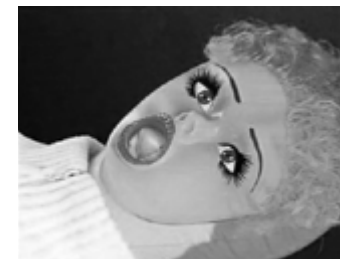
Vsak pripadnik ZeliščnegaŽivljenja™ ve, da se nobena juha ne poje tako vroča, kot se spasi. Zato vrzi sendvič aktivistko v svoj blender ZeliščnoŽivljenje™, dolij pol litra vode in ga spsiraj. Sendvič se najbolje pije v steklenički ZeliščnoŽivljenje™. Največji učinek ima po 6-urni vadbi. Na zdravje!

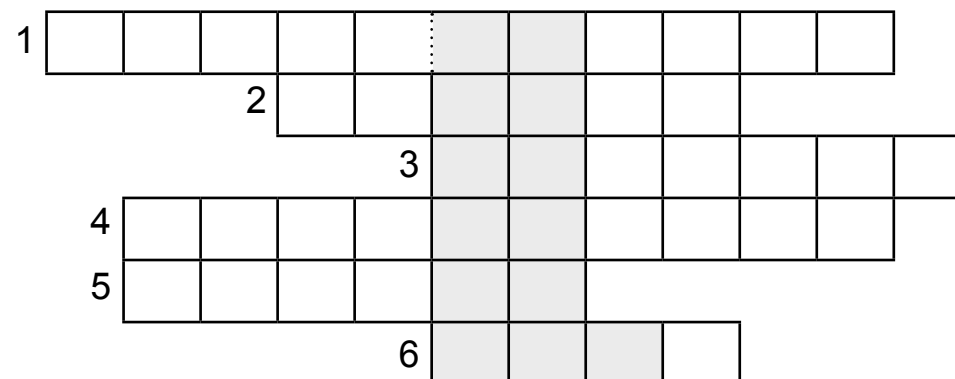
V uredništvu Pizde! sporočamo, da ne prejemo sponzorskega denarja od ZeliščnegaŽivljenja™.

ZeliščnoŽivljenje™ sporočajo, da nimajo nič s piramido na levi strani. Iščejo nove sodelavce.

REBUS

Navodila: Križanko rešiš tako, da gesla vpisuješ vodoravno ob ujemajoči se številki. Rešitev križanke lahko prebereš v označenih okencih, od leve proti desni, tako da začneš v zgornjem najbolj levem okencu in končaš v spodnjem najbolj desnem.

1. Biblijo sestavljata Nova in _____.
2. Velika želja po zadovoljevanju spolne ljubezni, sla.
3. Usmerjanje misli k Bogu, konča se z besedico amen.
4. Neubranost glasov, grdoglasje.
5. Domicelj v Učilni zidani poje: _____ grde, paglave.
6. Kršitev božje ali cerkvene zapovedi, grešno dejanje.

TETA PIZDA! ZVEČUJE

Pozdravljena, Teta Pizdal! Imam en problem, in sicer me zelo muči podoba moje ženstvenosti v 21. stoletju. Vsak dan me bombardirajo z različnimi oglasi, kaj vse moram storiti, da bom popolna ženska. Eni mi govorijo, da moram biti močna in samostojna, drugi pa, da moram biti nežna in ranljiva. Ne vem več, kaj mi je storiti. Prosim pomagaj, Teta Pizdal!

-Anja, 21

Pozdravljena Anja! Najprej naj ti povem, da so tvoje skrbi povsem na mestu. Ampak nisi sama. Veliko žensk se sooča s povsem enakim problemom. Vse izhaja iz našega izvirnega greha neobritih nog. Kolikokrat se ti je že zgodilo, da se je tvoj partner zgrozil nad rahlo poraščenostjo tvojih udov? Za to nisi kriva ti, ampak Divja ženska v tebi! A se kdaj zalotiš, ko sediš na stranišču, da razmišljaš o volkovih in te prevzame neobvladljiva želja, da bi tekla z njimi? To je naš nagon, draga moja. In tu ni nič slabega, ampak moramo vedeti, kje smo lahko divje (spalnica *pomežik*) in kje moramo biti uglajene in moderne dame. Za to kar veselo depilirat nogice, toplo pa priporočam tudi brazilko.

Tvoja gladka Teta Pizda!

Teta Pizdal Pomagaj! Čez 21 dni grem na morje s kolegi, nujno potrebujem sixpack!

-Danijel, 18

Pozdravljen, Danijel! Veseli me, da se zavedaš pomembnosti zdravega telesa. Želim si le, da bi se še več tvojih vrstnikov tega zavedalo. Žal pa danes mladi vse preveč zastrupljajo svoje telo in duha z alkoholom, cigareti, drogami in priložnostnim seksom. Da se vrnem k tvojemu vprašanju – sixpack oz. radiatorčki, kot jih me punce imenujemo. 21 dni ni veliko časa, ampak kjer je volja, je tudi pot, so rekli. Na tvojo srečo sem bila ravno včeraj na delavnici Zeliščnega Življenja™, kjer so predstavili nove tabletko, ki ti bodo omogočile sanjsko postavbo v treh tednih! Zadeva je povsem naravna in preizkušeno deluje. Namreč, te tabletko vsebujejo ekstrakt redke amazonske rastline Modrega vodnega jajčevca (lat. Procyon lotor testiculus). Tako boš na zdrav in naraven način dosegel svoj osebni cilj. In ne pozabi – počakaj vsaj 2 uri po obroku, preden se vržeš v morje.

Tvoja Teta Pizda!

Imaš problem? Piši mi! Sicer nisem terapevtka, lahko pa poslušam. Sicer nisem usposobljena, sem pa zastoj! Svoje težave mi zaupaj na naslov tetapizda@gmail.com, zagotavljam ti skoraj 100 % diskretnost.

TETA PIZDA! ZVEČUJE

Teta Pizdal Prosim, ne morem več. Doma je neznosno, oče je ostal brez službe, mama je invalidsko upokojena. V šoli dobivam samo še nezadostne ocene. Že dva dni nisem nič jedel. Ne vem, na koga se še lahko obrnem. Prosim, pomagaj, Teta Pizdal!

-Igor, 13

Dragi Igor. To ni zdravo. Nekaj moraš jesti, tudi če je na silo. Suha postava je sicer lepa postava, ampak nekje mora biti meja. Bolj se posveti šoli in pomagaj mami doma. Vedno znova opažam, da se mladi prelahko predajo in prepustijo obupu in črnim mislim. Na tem mestu ti bom povedala to, kar sem povedala že neštetim tvojim vrstnikom: Skrivnost. Ta knjiga ti bo dala odgovore na vse tvoje probleme. Če si boš dovolj močno želel lepih stvari, jih boš mogoče tudi dobil.

Tvoja Teta Pizda!

Imaš problem? Piši mi! Sicer nisem terapevtka, lahko pa poslušam. Sicer nisem usposobljena, sem pa zastoj! Svoje težave mi zaupaj na naslov tetapizda@gmail.com, zagotavljam ti skoraj 100 % diskretnost.

Draga Teta Pizdal! Ne vem, kako bi začela ta e-mail, saj sem na robu. Pred dvema mesecema sem zanosila na zabavi in sploh ne vem, kdo je oče. Tega se sramujem, ampak zgodovine ne morem spremeniti. Starša mi grozita, da me bosta vrgla na cesto, ker se sramujeta pred celotno vasjo. Vzgojila sta me v krščanskem duhu, sedaj pa se me želita odreči. No, jaz se ne želim odreči otroku. On ni ničesar kriv in zato sem se odločila, da ga bom obdržala. Teta Pizdal, kaj lahko storim? Slišala sem za varne hiše za ženske, a bom tam dobrodošla?

-Olga, 26

Draga Olga, sedaj pa si me nasmejala. To me spominja na eno podobno izkušnjo, ki sem jo doživela, ko sem šla v zavetišče za živali. Namreč, nesramni ljudje vsak dan zavržejo toliko brezmočnih živali in jaz sem se odločila, da bom eno rešila. Dve uri sem porabila, da sem izbrala najlepšega mešančka. In veš, kako je lep in zacartan? Kaj bi se zgodilo, če bi se zmotila in izbrala koga drugega? Tako da te povsem razumem, Olga. Ne skrbi, dobre reči se zgodijo dobrim ljudem. Tudi Marija je zanosila izven zakona in poglej, koliko dobrega je prišlo iz tega. A že imaš ime za otroka?

Pozitivne misli lahko rešijo vse težave, Teta Pizda!

Navodila: pobarvaj pobarvanko tudi ti, saj zmoreš! Pomagaj si s spodnjim seznamom. A lahko uganeš, kakšna bo slika na koncu?

- 1 - bela barva
- 2 - črna barva
- 3 - barva premoga
- 4 - barva sveže prepleskane bele stene

Fotografiraj svoj končni izdelek in nam ga pošlji na elektronski naslov tetapizda@gmail.com. Izmed vseh prispelih fotografij bomo izbrali najboljšo in jo nagradili. Vse prispele izdelke bomo razstavili na posebni razstavi. Vsi ste zmagovalci!